

परंत्विति एतेषुसर्गेषुशुक्लकौमारसर्गः रागद्वेषराहित्यात् विमलंनिष्पापंअतएवविशोकं विशोकत्वमपिकृतः यतोगतकृमंप्रवृत्त्याख्यश्रमहीनं सिद्ध्यतिमोक्षंसाधयति एतच्चात्यंतदुर्लभमित्याह गत्वेति योनि
प्रभावाणिजन्मानिनत्वयोनिजानिधृष्टद्युम्नादिवत् तेषांस्वधिकारिकाणांनेतरवद्योनिजंजन्म गत्वाप्राप्य यथोक्तं मनुष्याणांसहस्रेषुकश्चिद्यततिसिद्धये यततामपिसिद्धानांकश्चिन्मावेत्तितत्त्वतइति ॥ ३४ ॥
यांसिद्धिजीवउपैतितांव्याचष्टे गतिमिति शुभंदर्शनंसच्छास्त्रंगत्वाप्राप्यदेवइंद्रोयांगतिदर्शनमात्मानुभवात्मिकामाहउक्तवान् सैवशुक्लवर्णभृतांसिद्धिरित्यर्थः तथाचश्रुतिः सएतमेवपुरुषंब्रह्मततममपश्यदिदम
दर्शमिति तस्मादिदंद्रोनामेदंद्रोहवैनामतमिदंद्रंसंतमिद्रइत्याचक्षतेइति ततमंततममित्येकस्यतकारस्यछांदसोलोपः इदंब्रह्म अदर्शअपश्यं एतेनेदमिहवाक्यंप्रमाणत्वेनदर्शितं इदमेवान्यत्रापितुल्यमित्याह
गतिरिति वर्णःसत्त्वादितारतम्यं वर्णोपिकालकृतः कालःप्रागुक्तश्चतुर्युगात्माजीवोधर्मैरतोधर्ममालंबमानोऽधर्माद्यावत्तोऽधर्मैरतइतिक्रमेणकृतत्रेताद्वापरकलिसंज्ञः तथाचजीवस्यप्राग्भवीयसंस्कारवशाद्याद

परंतुशुक्लंविमलंविशोकंगतकृमंसिद्ध्यतिदानवेन्द्र ॥ गत्वातुयोनिप्रभावाणिदैत्यसहस्रशःसिद्धिमुपैतिजीवः ॥ ३४ ॥ गतिंचयांदर्शनमाहदेवोगत्वाशुभंदर्श
नमेवचापि ॥ गतिःपुनर्वर्णकृताप्रजानांवर्णस्तथाकालकृतोऽसुरेन्द्र ॥ ३५ ॥ शतंसहस्राणिचतुर्दशोपरगतिर्जीवगुणस्यदैत्य ॥ आरोहणंतत्कृतमेवविद्धिस्था
नंतथानिःसरणंचतेषां ॥ ३६ ॥ कृष्णस्यवर्णस्यगतिर्निरुष्टाससज्जतेनरकेपच्यमानः ॥ स्थानंतथादुर्गतिभिस्तुतस्यप्रजाविसर्गान्सुबहून्वदंति ॥ ३७ ॥ शतंसह
स्राणिततश्चरित्वाप्राप्नोतिवर्णहरितंतुपश्चात् ॥ सचैवतस्मिन्निवसत्यनीशोयुगक्षयेतपसासंवृतात्मा ॥ ३८ ॥ सवैयदासत्वगुणेनयुक्तस्तमोव्यपोहन्घटतेस्वबु
द्ध्या ॥ सलोहितंवर्णमुपैतिनीलान्मनुष्यलोकेपरिवर्ततेच ॥ ३९ ॥

शःसत्त्वाद्याविर्भावस्तादृशीगतिरित्यर्थः ॥ ३५ ॥ शतमिति सेयंजीवगुणस्यगतिःपरापार्यंतिकीदशानामिन्द्रियाणामंतःकरणचतुष्टयस्यचकरणगणस्यभेदाच्चतुर्दशसंख्याकासतीतावंतिशतानिसहस्राणिश
तसहस्राणिलक्षाणिवाविषयभेदाद्भवति तथाहि विषयभेदाद्वृत्तिभेदंश्रुतिराह अयंवैहरयोयंवैदशचशतानिचसहस्राणिचप्रयुतानिचेत्यादि आरोहणंपर्युपरिसोपानारोहक्रमेणऊर्ध्वगतिः तैरेवचतुर्दश
भिःसत्त्वतारतम्यप्रधानैःकृतंतत्कृतं स्थानंचतेषुतेषुपदेषुस्थैर्यं तथानिःसरणंतेभ्यःपदेभ्यश्च्युतिः तेषांजीवानांतत्कृतैव तस्मादेतेचतुर्दशसात्विकमार्गप्रवणाःकार्याइत्यर्थः ॥ ३६ ॥ अन्यथादोषमाह कृष्णस्येति
कृष्णस्यस्थावरत्वप्रापकस्यवर्णस्यनिरुष्टानीचागतिः यतःसभावीस्थावरोनरकेनरकप्रदेकर्मणिसज्जते अतोनरकेपच्यमानएवास्ते तत्रैवतस्यस्थानंस्थितिःदुर्गतिभिःतैरेवचतुर्दशभिर्दुर्गमार्गप्रवृत्तैर्भवति स्था
नावधिमाह सुबहूनिप्रजाविसर्गान्कल्पान् ॥ ३७ ॥ सुबहूनित्यस्यव्याख्या शतंसहस्राणिलक्षमित्यर्थः हरितंधून्तित्यग्योनित्वं अनीशोदीनःशीतवाताद्यदितःसर्वतोमृत्युभयदर्शीच युगक्षयेपापभोगक्षये
इदंविषयद्वयंकेवलाभोगभूमिरेव अतोत्रभोगेनक्षपितकलुषस्यदैवात्पाचीनपुण्योदयेसतिजीवस्तपसाविवेकेनसंवृतात्माव्यामचित्तोभूत्वा ॥ ३८ ॥ सत्वगुणेनयुक्तःसन्बुद्ध्यातमोगुणप्रवृत्तिदूरीकुर्वन्घटते
यततेथ्रेयसे तदासर्वोत्कर्षेसतिलोहितमष्टममनुग्रहसर्गमुपैति शमकामाद्यभिमानिदेवताभावंप्राप्नोतीत्यर्थः सत्त्वापकर्षेतुनीलात्नीलत्वंप्राप्यमनुष्यलोकेपरिवर्ततेगतागतंकरोति चकारोवाशब्दस्यार्थः ॥ ३९ ॥